

Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması**Adem UZUN¹**¹Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sivas, Türkiye

Araştırma Makalesi/Research Article		DOI: 10.70736/ijoess.1985
Gönderi Tarihi/ Received:	Kabul Tarihi/ Accepted:	Online Yayın Tarihi/ Published:
17.01.2025	30.08.2025	15.09.2025

Öz

Bu araştırmada Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik hesaplamalarının yapılarak Türk diline uyarlanması ve öğretmenlerin özyeterlilik düzeylerini belirleyerek çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, kolay ulaşılabilir (uygun, convenience sampling) durum örneklemesine göre seçilen, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda 2024-2025 eğitim-öğretim yılında sosyal bilgiler öğretmeni olarak görev yapan 441 katılımcı oluşturmuştur. Toplam 20 maddeden oluşan ölçeğin orijinal formu, 9'lu Likert tipinde, 5 boyuttan meydana gelmektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanma sürecinde Doğrulamalı Faktör Analizi, çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumunun incelenmesi sürecinde ise farklı istatistiksel testler ile analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışması sonucunda ölçeğin uyarlanmış halinin ölçülmek istenen yapıyı yüksek geçerlik ve güvenirlikle ölçtüğü sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğe ait Cronbach Alfa (α) güvenirlik katsayıları alt boyutlar için 0,867 ile 0,939 aralığında değişkenlik gösterdiği ve tüm ölçek için 0,926 olduğu; Omega(ω) güvenirlik katsayıları incelendiğinde ise alt boyutlar için 0,859 ile 0,942 aralığında değişkenlik gösterdiği ve tüm ölçek için 0,948 olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin öz yeterlilik puanları cinsiyet ve mesleki eğitim değişkenlerine göre farklılık göstermezken; mesleki kıdem, yaş, mesleki ilgi ve motivasyon, geçmiş başarı, çevre desteği ve mesleki tatmin değişkenlerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretmen, öz yeterlilik, ölçek, uyarlama***Social Studies Teacher Self-Efficacy Scale: A Scale Adaptation Study*****Abstract**

In this study, it was aimed to adapt the Social Studies Teacher Self-Efficacy Scale into the Turkish language by making validity and reliability calculations and to determine the self-efficacy levels of teachers and to examine them in terms of various variables. The study group of the research consisted of 441 participants who were selected according to convenience sampling and who worked as social studies teachers in schools affiliated to the Ministry of National Education in the 2024-2025 academic year. The original form of the scale, which consists of a total of 20 items, consists of 5 dimensions on a 9-point Likert scale. In the process of adapting the scale to Turkish, Confirmatory Factor Analysis was performed, and in the process of examining the differentiation status according to various variables, it was analyzed with different statistical tests. When the results of the study were evaluated in general, it was concluded that the adapted version of the scale measured the desired construct with high validity and reliability as a result of the adaptation study of the Social Studies Teacher Self-Efficacy Scale into Turkish. Cronbach's alpha (α) reliability coefficients of the scale varied between 0.867 and 0.939 for the sub-dimensions and 0.926 for the whole scale; Omega (ω) reliability coefficients varied between 0.859 and 0.942 for the sub-dimensions and 0.948 for the whole scale. In addition, while teachers' self-efficacy scores did not differ according to gender and vocational education variables, it was concluded that they differed according to professional seniority, age, professional interest and motivation, past success, environmental support and professional satisfaction variables.

Keywords: Social studies, teacher, self-efficacy, scale, adaptation**Sorumlu Yazar/ Corresponded Author:** Adem UZUN, E-posta/ e-mail: ademuzun58@hotmail.com

GİRİŞ

Bilim teknoloji ve ekonomi alanında gerçekleşen gelişmelerin yaşandığı bilgi çağı olarak da nitelendirilen 21. yüzyılda, ülkeler değişim ve dönüşüme uyum sağlayabilmek ve sürece dahil olabilmek adına bilginin gücüne dolayısıyla da nitelikli insan gücüne ihtiyaç duymaktadır. Çünkü nitelikli insan gücü ülkenin kalkınmışlık düzeyi göstergelerinden birisi olarak kabul görmektedir (Akkuş, 2013). Bilgi çağı ile birlikte yaşanan bu gelişmeler toplumların devamlılığını sağlayacak yetiştirilmek istenen bireyin sahip olması gereken özelliklerini de doğrudan etkilemiş, araştıran, sorgulayan, problemlere çözüm odaklı yaklaşan eleştirel ve yaratıcı düşünebilen insanlar yetiştirilmesi amaçlanmıştır (Üztemur & Metin, 2015). Bu doğrultuda ihtiyaç duyulan bilgi birikimine sahip nitelikli insan yetiştirme görevi ülkelerin eğitim sistemleri içerisindeki okullara ve dolayısıyla eğitim öğretim sürecinin uygulayıcısı konumunda olan öğretmenlere verilmiştir.

Öğretmenlerin öğrencileri toplumsal hayata hazırlaması, öğrencileri ile etkileşimlerinin olması, bilgi beceri, tutum ve değerlerin aktarıcısı olması sebebi ile sorumluluğu oldukça fazladır (Gençtürk & Sarpkaya, 2015). Öğretmenlik 18 Ekim 2024 tarihli resmî gazetede yer alan “Öğretmenlik Mesleği Kanunu”nda “Genel kültür, özel alan eğitimi ve öğretmenlik meslek bilgisi bakımından hazırlığı gerektiren özel bir ihtisas mesleği” olarak tanımlanmıştır (Öğretmenlik Mesleği Kanunu, 2024). Mesleki bilgi, beceri, tutum ve değerleri kapsayan ve uzmanlık gerektiren öğretmenlik mesleğinde öğretmenin alan bilgisinin yanı sıra milli, manevi, ahlaki ve evrensel değerleri içselleştirmiş olması, kişisel bakımından; sabırlı, sevecen olma, hoşgörü gibi özelliklere de sahip olması gerekmektedir (Çakmak ve ark., 2021). Bu noktada öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının eğitime ve öğretme yeterliklerine sahip olması oldukça önemli bir husustur (Akengin ve ark., 2010). Çünkü öğretmenlik bütünüyle insan hayatının sorumluluğunu taşıyabilecek yüksek yeterlikler gerektiren bir meslektir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2017). Türk Dil Kurumu’na ait Türkçe sözlükte yeterlilik “Bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet, görevini yerine getirme gücü, kifayet” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2024)

Öğretmenin yeterliği, Bandura’nın öz-yeterlik kavramından gelmektedir. Öz-yeterlik, bireyin performansın belli seviyelerini başarma becerilerine yönelik bir karardır. Bandura, özyeterlik inançlarının insanın işlevinin birçoğunu yönettiğini ve bireylerin nasıl düşündüğünü ve hissettiğini, kendilerini nasıl motive ettiklerini ve davranış şekillerini belirlediğini ortaya koymuştur (Bandura, 1977). Başka bir ifade ile bir konuda yeterli deneyime sahip olmak, özyeterlilik inancını olumlu etkilemekte, motivasyonu arttırmakta ve sonucunda başarılı olmayı

sağlamaktadır (Bada & Kırpık, 2021). Öğretmenin bir işi yapabilme veya öğretimini üstlendiği alanlarda kendini yeterli hissetmesi ve kendilerine olan inancı öz yeterlilik düzeyi ile doğrudan ilişkilidir (Coşkun, 2007; Ünlü ve ark., 2017).

Öğretmen öz-yeterliliği farklı araştırmacılar tarafından “öğretmenin öğrenci performansını etkileyebilme kapasitesine, ne ölçüde sahip olduğuna dair inancı”, “öğrencilerin, hatta zorlu veya motivasyonsuz olanların bile ne kadar iyi öğrendiklerini etkileyebileceklerine ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu inanç / kanı” ve “öğretmenlerin öğrencinin öğrenme süreci üzerinde pozitif etkiye sahip olma yeteneklerine dair olan inançları” olarak tanımlanmıştır (Berman ve ark., 1977; Ashton, 1984; Guskey & Passaro, 1994: Akt. Wilson & Tan, 2004). Mesleki yeterliliği ve öz yeterliliği olan öğretmen, öğrenmeye elverişli sınıf ortamı, öğrencilerin akademik faaliyetlerine kaynaklık, ebeveynlerin öğrenme sürecine katılımını sağlama ve öğrencilerin akademik uğraşlarına olan bağlılıklarını engelleyen sosyal etkilere karşı koyma yeterliliklerini gösterir (Bandura, 1997). Mesleki yeterlilik ve öz yeterlilik noktasında ilköğretim ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenleri birbirinden ayrılmaktadır. Ortaöğretim öğretmenlerinin bir bilim dalı ve alt dalları ile ilgili donanımına ihtiyaç duyarken ilköğretim öğretmenlerinin dersin öğretimi sürecinde birden fazla bilim disiplini ile ilgili yeterliliğe sahip olması gerekmektedir (Coşkun, 2007). İlköğretim düzeyinde disiplinler arası anlayış ile verilen bu derslerden birisi de sosyal bilgiler dersi. Sosyal bilgiler nitelikli ve sorumlu Türk vatandaşı yetiştirmek amacıyla tasarlanmış üniteleri ile tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimler ve vatandaşlık bilgisi konularını içermektedir (Ulusoy, 2014). Dersin uygulayıcısı ve yürütücüsü olan öğretmen de bu konuları çok yönlü bir biçimde işlemektedir. Millî Eğitim Bakanlığı öğretmenlik mesleği yeterlilikleri (2024) içerisinde yer alan sosyal bilgiler özel alan yeterlilikleri “Öğretim sürecini planlama ve düzenleme, Öğrenme-öğretme süreci, İzleme ve değerlendirme, Okul, Aile ve Toplumla iş birliği yapma, Mesleki gelişimi sağlama” yeterlilik alanları altında toplanmıştır. (MEB, 2024).

İlgili literatür incelendiğinde özyeterlilik ile ilgili sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan çalışmaların (Öztürk, 2009; Dönmez & Avcı, 2011; Bal & Karademir, 2013; Uslu, 2013; Geçit & Beldağ, 2014; Akhan, 2015; Üztemur & Metin, 2015; Sözcü ve ark., 2016; Kaya, 2017; Kılınç Bozkurt, 2019; Bada & Kırpık, 2021) olduğu; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz yeterlilikleri ile ilgili de çalışmaların (Çınar, 2010; Aylar & Aksin, 2011; Barut, 2011; Zayimoğlu Öztürk, 2011; Akkuş, 2013; Akman, 2014; Düz, 2015; Ünlü ve ark., 2017; Eroğlu, 2018; Kaçar, 2018; Yıldız, 2019; Recepoğlu & İbret, 2020; Pamukoğlu, 2021; Temel, 2022)

olduğu görülmektedir. Ayrıca alan yazında sosyal bilgiler öğretmeni ve öğretmen adaylarının farklı konularda öz yeterlilikleri ile ilgili ölçek geliştirme çalışmalarının (Zayimoğlu Öztürk, 2011; Kılınç ve ark., 2016; Şahin, 2013; İnesi ve ark., 2023) olduğunu da görülmektedir. Literatürdeki ilgili araştırmalara bakıldığında, sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının doğrudan alana yönelik özyeterlilik düzeylerini belirlemeye yönelik ölçeklerin sınırlı olduğunu söylemek mümkündür. Bu bakımdan Calkins (2022) tarafından geliştirilen Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği'nin sosyal bilgiler öğretmenlerinin özyeterlilik düzeylerini belirlemeye uygun olacak şekilde Türkçe'ye uyarlanması ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada Calkins (2022) tarafından geliştirilen Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik hesaplamalarının yapılarak Türk diline uyarlanması ve öğretmenlerin özyeterlilik düzeylerini belirleyerek çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında bu amaca yönelik aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği'ne ilişkin beş modelli yapı doğrulanmakta mıdır?
2. Katılımcıların öz yeterlilik puanları demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?
 - Katılımcıların öz yeterlilik puanları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
 - Katılımcıların öz yeterlilik puanları yaş değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
 - Katılımcıların öz yeterlilik puanları mesleki kıdem değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
 - Katılımcıların öz yeterlilik puanları ilgi ve motivasyon değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
 - Katılımcıların öz yeterlilik puanları geçmiş başarı değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
 - Katılımcıların öz yeterlilik puanları, çevre desteği değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
 - Katılımcıların öz yeterlilik puanları mesleki tatmin değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
 - Katılımcıların öz yeterlilik puanları mesleki eğitim değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi, “çok yönlü, verimli ve genellenebilir” olması özelliği ile sosyal bilimler alanında en

çok tercih edilen yöntemlerden biridir (McMillan & Schumacher, 2010). Tarama araştırmaları geniş kitlelerin herhangi bir konu hakkındaki görüşlerinde ilgi, yetenek, tutum, kaygı vb. niteliklerin arandığı araştırmalardır (Fraenkel & Wallen, 2006). Bu araştırmalarda evrene ilişkin eğilimlerin belirlenmesi ve kestirimlerde bulunulabilmesi amacıyla evreni temsil eden örneklemden nicel veriler toplanmaktadır (Şimşek, 2018).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, kolay ulaşılabilir (uygun, convenience sampling) durum örneklemesine göre seçilen, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda 2024-2025 eğitim-öğretim yılında sosyal bilgiler öğretmeni olarak görev yapan 441 katılımcı oluşturmuştur. Araştırmada kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi araştırmaya “hız ve pratiklik kazandırması” (Yıldırım & Şimşek, 2021) nedeni ile tercih edilmiştir. Araştırma kapsamında alınan çalışma grubunda yer alan 441 katılımcıya ait demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Veri toplama araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak “Demografik Veri Formu” ve “Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği (Social Studies Teacher Self-Efficacy Scale)” kullanılmıştır. Araştırmanın etik onayı Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu’nun 30.10.2024 tarihli ve 485048 sayılı karar ile alınmıştır. Daha sonra araştırmada veri toplama araçları e-form olarak sosyal bilgiler öğretmenlerine uygulanmıştır.

Demografik veri formu

Katılımcıların; cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, ilgi ve motivasyon, geçmiş başarı, çevre desteği, mesleki tatmin, mesleki eğitim, gibi faktörlerin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuş, 8 sorudan oluşan bir formdur.

Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği

Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği (Social Studies Teacher Self-Efficacy Scale) Calkins (2022) tarafından geliştirilmiştir. Calkins (2022) alana özgü olarak geliştirdiği bu ölçek ile sosyal bilgiler öğretmenlerinin özyeterlilik düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 205 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır.

Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği sorgulamaya dayalı öğretim (Inquiry-based Instruction), Vatandaşlık öğretimi (Civics Instruction), ekonomi öğretimi (Economic Instruction), coğrafya öğretimi (Geography Instruction) ve tarih öğretimi (History Instruction) olmak üzere beş faktörden oluşmaktadır. Araştırmacı ölçek geliştirme süreci sonucunda 20

maddelik 5 faktörlü bir yapı elde etmiştir. Ayrıca ölçeğin güvenirliği için Cronbach alfa .95 olarak hesaplanmıştır. Öğretmenlerin her bir soruya ilişkin yanıtlarını (1) hiç ile (9) büyük ölçüde arasında uzanan 9'lu Likert tipi bir skala üzerinde ifade etmeleri istenmektedir. Ölçekte tersten puanlanmış veya olumsuz anlamlı madde yer almamaktadır. Ölçekten alınan puanların yüksekliği öğretmenlerin öz yeterlilik inançlarının yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin uyarlama çalışmasına başlanmadan önce sorumlu yazar ile iletişime geçilerek gerekli izinler alınmıştır.

Verilerin analizi

Verilerin analizinde R programı (2021) Naniar (Tierney & Cook, 2023), MVN (Korkmaz ve ark., 2014), paketi; Aybek (2021) tarafından oluşturulan ve R tabanlı analiz yapılmasına imkân veren internet sitesi ve JASP programından (2024) faydalanılmıştır.

Doğrulayıcı faktör analizine başlamadan önce veri setinde kayıp veriler incelenmiş ve veri setinde kayıp değer olmadığına ulaşılmıştır. Daha sonra veri setindeki uç değerler incelenmiş ve 9 uç değer dağılımdan çıkarılmıştır. Çok değişkenli normallik sayıltısı kontrol etmek adına Mardia testi kullanılmış ve verilerin çok değişkenli normalliği sağlamadığı görülmüştür.

Doğrulayıcı faktör analizinin yapılması sürecinde birçok uyum indeksi hesaplanmakta ve kullanılmaktadır. Bu çalışmada Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI), Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (Tucker-Lewis İndeksi-TLI), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA), Standardize Edilmiş Artık Ortalamaların Karekökü (SRMR) ve Ki-kare kullanılmıştır. CFI, modeli bağımsızlık modeli ve değişkenler arasında ilişkinin olmadığı bir modelle karşılaştırır. 0.90 ve üstü bir değer elde edilmesi model uyumunun iyi olduğunu göstermektedir (Tabachnick & Fidell, 2012). RMSEA, 0'a yaklaştıkça mükemmel uyumu gösteren bir indekstir. 0,05'ten küçük değerler mükemmel uyumu göstermektedir. SRMR değerleri 0 ile 1 arasında değişir ve 0,08'den küçük değerler iyi uyuma 0,05'ten küçük değerler ise çok iyi uyuma işaretir (Brown, 2015). Ki-Kare doğrulayıcı faktör analizinde en sık rapor edilen değerlerden birisidir (Bilicioğlu Güneş, 2021). Kötü uyum indeksi olarak da bilinmektedir. Bu nedenle ki-kare değerinin küçük ve anlamlı olmaması uyumun iyi olduğunu göstermektedir. Ancak büyük örneklemelerde ki-kare manidar çıkabilmektedir. Buna bağlı olarak ki-kare/serbestlik derecesi (sd) uyum indeksi olarak yer almaktadır. Değerin 2 ya da daha küçük olması uyumun iyi olduğunu göstermektedir (Tabachnick & Fidell, 2012). Kline ki-kare/sd

değerinin küçük örneklem için 2,5'un altında olmasının iyi uyum büyük örneklem için ise 3'ün altında olmasının iyi uyum olduğunu belirtmiştir (Kline, 2019).

Araştırmanın dilsel eşdeğerliliğini belirlemek için öncelikle ölçeğin İngilizce formu bir devlet üniversitesinin yabancı diller bölümünden üç dil uzmanına gönderilmiş ve Türkçeye çevirmeleri istenmiştir. Daha sonra çevrilen Türkçe form yine devlet üniversitesinin yabancı diller bölümünden üç dil uzmanına gönderilmiş ve Türkçe 'den İngilizce'ye geri çevirmeleri istenmiştir. Elde edilen formlar karşılaştırılmış ve çeviri ekibinde yer almayan üç dil uzmanının görüşüne sunulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda düzeltmeler yapılmıştır. Böylelikle maddelerde anlamsal bozukluk, anlam kayması olup olmadığı kontrol edilmiştir. Elde edilen nihai form Türkçe dil uzmanı ve Ölçme uzmanına sunulmuş görüş alınmıştır.

Normallik varsayımın değerlendirilmesinde ve analiz sürecinin yürütülmesinde SPSS 25.00 paket programından faydalanılmıştır. Ölçeğe ait betimsel istatistiklere Tablo 2'de yer verilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Demografik Özellikler	Sınıf	N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	177	40,1
	Erkek	264	59,9
Mesleki Kıdem	1-3yıl	79	17,9
	4-6yıl	90	20,4
	7-10yıl	71	16,1
	+10yıl	201	45,6
	23-30 yaş	98	22,2
	31-35 yaş	97	22,0
Yaş	36-40 yaş	76	17,2
	41-45 yaş	76	17,2
	+45 yaş	94	21,3
	Katılmıyorum	70	15,9
	Kararsızım	72	16,3
İlgi ve Motivasyon	Katılıyorum	299	67,8
	Katılmıyorum	50	11,3
Geçmiş Başarı	Kararsızım	52	11,8
	Katılıyorum	339	76,9
Çevre Desteği	Katılmıyorum	65	14,7
	Kararsızım	158	35,8
	Katılıyorum	218	49,4
Mesleki Tatmin	Katılmıyorum	53	12,0
	Kararsızım	46	10,4
	Katılıyorum	342	77,6
Mesleki Eğitim	Katılmıyorum	49	11,1
	Kararsızım	80	18,1
	Katılıyorum	312	70,7

Tablo 1'de verilen bulgulara göre, katılımcıların cinsiyet değişkeni incelendiğinde grubun %40,1'i kadın (N=177) ve %59,9'u erkek (N=264) bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların

mesleki kıdem değişkeni incelendiğinde grubun %17,9'u 1-3 yıl (N=79), %20,4'ü 4-6 yıl (N=90), %16,1'i 7-10 yıl (N=71) ve %45,6'sı +10yıl (N=201) kıdem grubundadır. Katılımcıların yaş değişkeni incelendiğinde grubun %22,2'si 23-30 yaş (N=98), %22,0'ı 31-35 yaş (N=97), %17,2'si 36-40 yaş (N=76), %17,2'si 41-45 yaş (N=76) ve %21,3'ü +45 yaş (N=94) grubundadır. Katılımcıların ilgi ve motivasyon değişkenine verdiği cevaplar incelendiğinde %15,9'u katılmıyorum (N=70), %16,3'ü kararsızım (N=72) ve %67,8'i katılıyorum (N=299) yanıtını vermiştir. Katılımcıların geçmiş başarı değişkenine verdiği cevaplar incelendiğinde %11,3'ü katılmıyorum (N=50), %11,8'ü kararsızım (N=52) ve %76,9'u katılıyorum (N=339) yanıtını vermiştir. Katılımcıların çevre desteği değişkenine verdiği cevaplar incelendiğinde %14,7 katılmıyorum (N=65), %35,8'ü kararsızım (N=158) ve %49,4'ü katılıyorum (N=218) yanıtını vermiştir. Katılımcıların mesleki tatmin değişkenine verdiği cevaplar incelendiğinde %12,0 katılmıyorum (N=53), %10,4'ü kararsızım (N=46) ve %77,6'sı katılıyorum (N=342) yanıtını vermiştir. Katılımcıların mesleki eğitim değişkenine verdiği cevaplar incelendiğinde %11,1'i katılmıyorum (N=49), %18,1'i kararsızım (N=80) ve %70,7'si katılıyorum (N=312) yanıtını vermiştir.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği Betimsel İstatistikleri

Ölçek	Minimum	Maksimum	Ortalama($\bar{X}$)	Standart Sapma (ss)	Çarpıklık	Basıklık	Kolmogorov Simirnov
Sosyal Bilgiler Öğretmeni Öz yeterliliği	20,00	100,00	85,28	10,14	-1,399	4,527	0,000
Sorgulamaya Dayalı Öğretim(Alt boyut)	4,00	20,00	17,54	2,99	-1,313	1,095	0,000
Vatandaşlık Öğretimi(Alt boyut)	5,00	25,00	22,06	3,00	-1,164	2,453	0,000
Ekonomi Öğretimi(Alt boyut)	3,00	15,00	12,82	2,66	-0,861	-0,475	0,000
Coğrafya Öğretimi(Alt boyut)	4,00	20,00	16,33	2,65	-0,646	0,766	0,000
Tarih Öğretimi(Alt boyut)	4,00	20,00	16,51	2,59	-0,627	0,654	0,000

Tablo 2’de yer alan Sosyal bilgiler öğretmeni öz yeterliliği ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin betimsel istatistikler incelendiğinde, ölçek puanlarının normalliğini değerlendirmek amacıyla merkezi eğilim ölçüleri incelenmiş görece birbirine yakın olduğu görülmüştür. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ve +1 aralığında olması dağılımın normale yakın olduğunu göstermektedir (George & Mallery 2020). Çarpıklık ve basıklık katsayıları incelendiğinde puanların tolerans değerleri aralığının dışında olduğu görülmüştür. Ek olarak puanların normal dağılım sergileyip sergilemediklerini incelemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi yapılmış

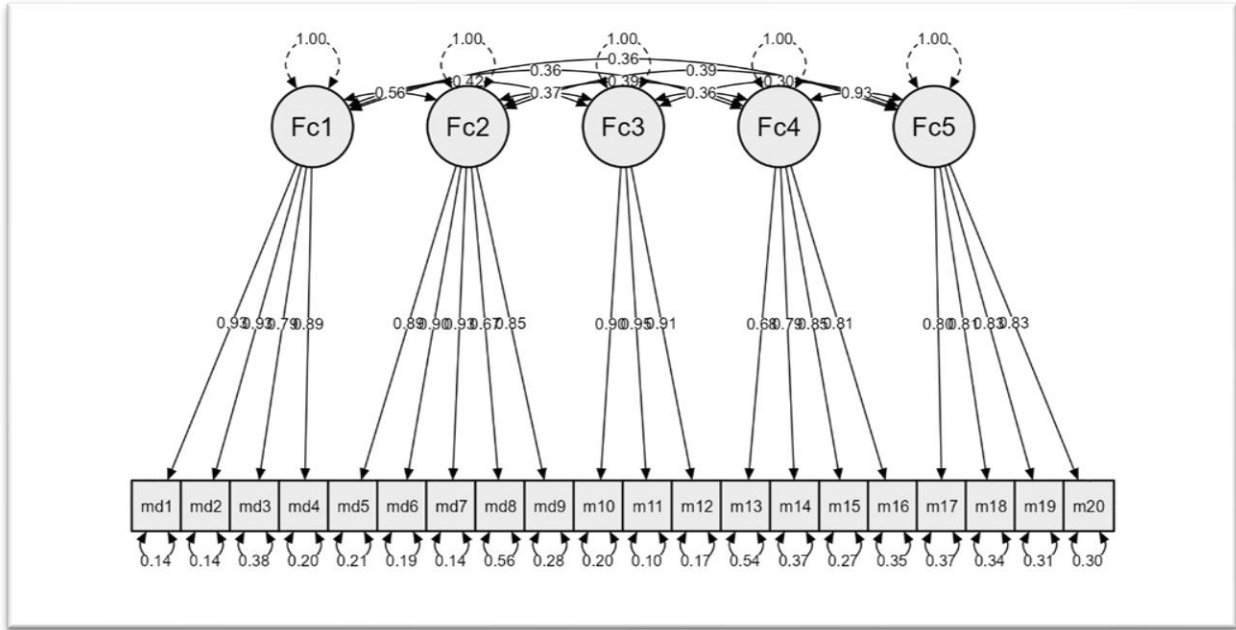
ve normallik incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda puanların normalliğinin sağlanmadığı görülmüştür, $p < 0,050$. Öğretmen öz yeterliliği puanlarına ilişkin demografik değişkenlere göre farklılıkların incelenmesi adına alt gruplarda normallik varsayımı incelenmiş ve cinsiyet değişkeni için gruplar arasında farklılıkların incelenmesi adına Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Kıdem yılı, yaş, ilgi ve motivasyon, geçmiş başarı, çevre desteği, mesleki tatmin ve mesleki eğitim değişkenleri için Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan katılımcılardan dört kişi kıdem durumunu belirtmemiş ve analize dahil edilmemiştir. Yaş değişkeni için dokuz kişi yaş durumunu belirtmemiş ve analize dahil edilmemiştir. İlgi ve motivasyon değişkeni için on üç kişi ilgi ve motivasyon düzeyini belirtmemiş ve analize dahil edilmemiştir. Geçmiş başarı değişkeni için on yedi kişi geçmiş başarı düzeyini belirtmemiş ve analize dahil edilmemiştir. Çevre desteği değişkeni için sekiz kişi çevre desteği düzeyini belirtmemiş ve analize dahil edilmemiştir. Mesleki tatmin değişkeni için dört kişi mesleki tatmin düzeyini belirtmemiş ve analize dahil edilmemiştir.

Birinci düzey doğrulayıcı faktör analizine ilişkin bulgular

Tablo 3. Birinci düzey doğrulayıcı faktör analizine ait uyum indeksleri

Uyum İndeksleri	Eşik Değeri	Değer
	Kabul Edilebilir Uyum	İyi Uyum
CFI	$\geq 0,90$: kabul edilebilir uyum	$\geq 0,95$ mükemmel uyum
TLI	$\geq 0,90$: kabul edilebilir uyum	$\geq 0,95$: mükemmel uyum
RMSEA[%90CI]	0,05-0,08; Kabul edilebilir uyum	$\leq 0,05$: İyi uyum
SRMR	$\leq 0,08$; Kabul edilebilir uyum	$\leq 0,05$: İyi uyum
$X^2(sd)$	≤ 5 ; Kabul edilebilir uyum	≤ 3 : İyi uyum
p		

Tablo 3'te yer alan doğrulayıcı faktör analizine ilişkin uyum indeksleri incelendiğinde, DFA modelinin veri ile çok iyi uyum gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. DFA modeline ilişkin standartlaştırılmış parametre kestirimlerinin ve hata varyanslarının yer aldığı yol diyagramı şekilde verilmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. DFA sonucu ilişkiler ve hata varyansları

Şekil 1 incelendiğinde, standartlaştırılmış faktör yüklerinin 0,80 ile 0,93 aralığında değişim gösterdiği görülmektedir. Standartlaştırılmış faktör yüklerine ilişkin hata varyanslarının 0,14 ile 0,56 aralığında değişim gösterdiği görülmektedir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda kestirilen tüm parametreler ve faktörlere ait ortalama açıklanan varyans ile iç tutarlılık katsayıları tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Madde faktör yükleri, faktörler arası kovaryanslar ile geçerlik ve güvenilirlik katsayıları

Alt boyutlar ve maddeler	B	SH _B	z	p	β	ε	AVE	α	ω
Sorgulamaya Dayalı Öğretim									
S1	0,758	0,030	25,355	< 0,001	0,926	0,096	0,787	0,934	0,936
S2	0,769	0,030	25,525		0,929	0,093			
S3	0,629	0,032	19,536		0,787	0,244			
S4	0,743	0,031	23,848		0,893	0,140			
Vatandaşlık Öğretimi									
S5	0,621	0,026	23,778	< 0,001	0,891	0,099	0,738	0,927	0,933
S6	0,650	0,027	24,190		0,901	0,098			
S7	0,634	0,025	25,449		0,927	0,065			
S8	0,418	0,027	15,501		0,665	0,220			
S9	0,572	0,026	22,009		0,850	0,125			
Ekonomi Öğretimi									
S10	0,778	0,033	23,898	< 0,001	0,895	0,150	0,844	0,939	0,942
S11	0,866	0,033	26,265		0,947	0,087			
S12	0,943	0,038	24,670		0,913	0,178			
Coğrafya Öğretimi									
S13	0,509	0,033	15,561	< 0,001	0,675	0,309	0,620	0,867	0,859
S14	0,635	0,033	19,517		0,795	0,235			
S15	0,657	0,030	21,798		0,855	0,160			
S16	0,658	0,033	19,979		0,807	0,231			
Tarih Öğretimi									
S17	0,557	0,028	19,647	< 0,001	0,797	0,179	0,671	0,889	0,891
S18	0,662	0,033	20,203		0,812	0,227			
S19	0,635	0,030	21,027		0,833	0,178			
S20	0,588	0,028	21,074		0,834	0,151			

Alt boyutlar ve maddeler	B	SH _B	z	p	β	ε	AVE	α	ω
Tüm Ölçek									
Sorgulama ~ Vatandaşlık	0,561	0,035	15,851		0,561				
Sorgulama ~ Ekonomi	0,415	0,042	9,867		0,415				
Sorgulama ~ Coğrafya	0,358	0,046	7,745		0,358				
Sorgulama ~ Tarih	0,356	0,046	7,765		0,356				
Vatandaşlık ~ Ekonomi	0,371	0,044	8,473	<0,001	0,371			0,926	0,948
Vatandaşlık ~ Coğrafya	0,387	0,045	8,564		0,387				
Vatandaşlık ~ Tarih	0,389	0,045	8,715		0,389				
Ekonomi ~ Coğrafya	0,357	0,046	7,723		0,357				
Ekonomi ~ Tarih	0,300	0,048	6,314		0,300				
Coğrafya ~ Tarih	0,926	0,015	63,197		0,926				
B: Standartlaştırılmamış Faktör Yüğü; SH _B : Standartlaştırılmamış Faktör Yüğünün Standart Hatası; β: Standartlaştırılmış Faktör Yüğü; ε: Standartlaştırılmış Hata Varyansı; AVE: Ortalama Çıkarılan Varyans; α: Cronbach Alfa Katsayısı; ω: Omega Katsayısı									

Tablo 4 incelendiğinde, tüm faktör yükleri ve kovaryanslarının anlamlı olduğu görülmüştür ($p < 0.05$). Bu bulgu doğrultusunda faktörlerin kendi altında yer alan maddelerin anlamlı bir açıklayıcısı olduğu söylenebilir. AVE değerleri incelendiğinde “Sorguya Dayalı Öğretim” faktöründe varyansın %78,7’sinin; “Vatandaşlık Öğretimi” faktöründe varyansın %73,8’inin; “Ekonomi Öğretimi” faktöründe varyansın %84,4’ünü; “Coğrafya Öğretimi” faktöründe varyansın %62,0’ını ve “Tarih Öğretimi” faktöründe varyansın %67,1’ini açıkladığı görülmüştür. Güvenirlik katsayısı olan Cronbach Alfa(α) katsayıları incelendiğinde faktörler için 0,867 ile 0,939 aralığında değişkenlik gösterdiği ve tüm ölçek için 0,926 olduğu bulunmuştur. Diğer bir güvenirlik katsayısı olan Omega(ω) katsayıları incelendiğinde faktörler için 0,859 ile 0,942 aralığında değişkenlik gösterdiği ve tüm ölçek için 0,948 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu bulgular doğrultusunda, modelin veri ile uyum gösterdiği ve ölçülmek istenen yapının yüksek geçerlik ve güvenirlikle ölçüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Faktörlerin birbirleriyle gösterdiği korelasyonun 0,300 ile 0,926 arasında değiştiği görülmektedir. Bu nedenle bu beş faktörü açıklayan ortak bir faktörün olup olmadığının incelenmesi ve ölçek puanlarının toplanabilirliğini kanıtlamak amacıyla yapılan Tukey Toplanabilirlik Testi (Tukey’s Test for Additivity) yapılmıştır. Tukey testi sonucunda ölçeğin toplanabilir özellikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p; 0,717 > 0,05$) (Tukey, 1949).

Demografik değişkenlere göre ölçek puanlarına ait bulgular

Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 5. Cinsiyet değişkenine göre öğretmen öz yeterliliği puanına ilişkin mann-whitney u testi

Ölçek	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen Öz Yeterliliği	Kadın	177	215,36	38118,00	22365,000	-0,762	0,446
	Erkek	264	224,78	59343,00			

Ölçek puanları arasında kadın ve erkek gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($z = -0,762$; $p = 0,446 > \alpha = 0,05$). Başka bir ifade ile sosyal bilgiler öğretmenin

kadın veya erkek olmasının öz yeterliliği üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığını söylemek mümkündür.

Kıdem değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 6. Kıdem değişkenine göre öğretmen öz yeterliliği puanına ilişkin Mann-Whitney U testi

Ölçek	Kıdem yılı	N	Ortalama Sıra	Kruskall Wallis-H	sd	p	Fark	η^2
Öğretmen Öz Yeterliliği	1-3 yıl	79	237,20	9,079	3	0,028	7-10 yıl > + 10 yıl	0,021
	4-6 yıl	90	222,99					
	7-10 yıl	71	245,26					
	+10 yıl	197	200,41					

Tüm ölçek için toplam puanının mesleki kıdem gruplarındaki dağılımına yönelik yapılan Kruskall Wallis-H testi sonucunda $H(3) = 9,079$ ve $p = 0,028 < \alpha = 0,05$ olduğundan kıdem yılı grupları arasında istatistiksel anlamlı bir fark vardır. Kıdem yılı grupları arasındaki farkların incelenmesi adına ortalama sıralar incelendiğinde 7-10 yıl ortalama sırasının, +10 yıl grubu ortalama sırasından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksektir.

Yaş değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 7. Yaş değişkenine göre öğretmen öz yeterliliği puanına ilişkin Mann-Whitney U Testi

Ölçek	Yaş	N	Ortalama Sıra	Kruskall Wallis-H	sd	p	Fark	η^2
Öğretmen Öz Yeterliliği	21-30 yaş	93	230,74	10,283	4	0,036	Katılıyorum > Katılmıyorum	0,024
	31-35 yaş	93	238,06					
	36-40 yaş	76	213,39					
	41-45 yaş	76	181,04					
	+45 yaş	94	212,27					

Tüm ölçek için toplam puanının yaş gruplarındaki dağılımına yönelik yapılan Kruskall Wallis-H testi sonucunda $H(4) = 10,283$ ve $p = 0,036 < \alpha = 0,05$ olduğundan yaş grupları arasında istatistiksel anlamlı bir fark vardır. Yaş grupları arasındaki farkların incelenmesi adına ortalama sıralar incelendiğinde 31-35 yaş ortalama sırasının, 41-45 yaş grubu ortalama sırasından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksektir.

İlgi ve motivasyon değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 8. İlgi ve motivasyon değişkenine göre öğretmen öz yeterliliği puanına ilişkin Mann-Whitney U testi

Ölçek	İlgi ve motivasyon	N	Ortalama Sıra	Kruskall Wallis-H	sd	p	Fark	η^2
Öğretmen Öz Yeterliliği	Katılmıyorum	70	192,48	6,173	2	0,046	Katılıyorum > Katılmıyorum	0,014
	Kararsızım	72	194,39					
	Katılıyorum	286	224,95					

Tüm ölçek için toplam puanının ilgi ve motivasyon gruplarındaki dağılımına yönelik yapılan Kruskall Wallis-H testi sonucunda $H(2) = 6,173$ ve $p = 0,046 < \alpha = 0,05$ olduğundan ilgi ve motivasyon grupları arasında istatistiksel anlamlı bir fark vardır. Alt gruplar arasındaki farkın incelenmesi adına ortalama sıralar incelendiğinde “Katılıyorum” grubu ortalama sırası, “Katılmıyorum” grubu ortalama sırasından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksektir.

Geçmiş başarı değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 9. Geçmiş başarı değişkenine göre öğretmen öz yeterliliği puanına ilişkin Mann-Whitney U testi

Ölçek	Geçmiş Başarı	N	Ortalama Sıra	Kruskall Wallis-H	sd	p	Fark	η^2
Öğretmen Öz Yeterliliği	Katılmıyorum	50	212,61	6,382	2	0,041	Katılmıyorum	0,015
	Kararsızım	52	172,68				>	
	Katılıyorum	322	218,91				Kararsızım	

Tüm ölçek için toplam puanının geçmiş başarı gruplarındaki dağılımına yönelik yapılan Kruskall Wallis-H testi sonucunda $H(2)= 6,382$ ve $p=0,041<\alpha=0,05$ olduğundan geçmiş başarı grupları arasında istatistiksel anlamlı bir fark vardır. Alt gruplar arasındaki farkın incelenmesi adına ortalama sıralar incelendiğinde “Katılıyorum” grubu ortalama sırası, “Kararsızım” grubu ortalama sırasından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksektir.

Çevre desteği değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 10. Çevre desteği değişkenine göre öğretmen öz yeterliliği puanına ilişkin Mann-Whitney U testi

Ölçek	Çevre Desteği	N	Ortalama Sıra	Kruskall Wallis-H	sd	p	Fark	η^2
Öğretmen Öz Yeterliliği	Katılmıyorum	65	214,35	6,428	2	0,04	Katılıyorum	0,015
	Kararsızım	150	197,60				>	
	Katılıyorum	218	231,14				Kararsızım	

Tüm ölçek için toplam puanının çevre desteği gruplarındaki dağılımına yönelik yapılan Kruskall Wallis-H testi sonucunda $H(2)= 6,428$ ve $p=0,040<\alpha=0,05$ olduğundan çevre desteği grupları arasında istatistiksel anlamlı bir fark vardır. Alt gruplar arasındaki farkın incelenmesi adına ortalama sıralar incelendiğinde “Katılıyorum” grubu ortalama sırası, “Kararsızım” grubu ortalama sırasından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksektir.

Mesleki tatmin değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 11. Mesleki tatmin değişkenine göre öğretmen öz yeterliliği puanına ilişkin Mann-Whitney U testi

Ölçek	Mesleki Tatmin	N	Ortalama Sıra	Kruskall Wallis-H	df	p	Fark	η^2
Öğretmen Öz Yeterliliği	Katılmıyorum	49	254,13	6,305	2	0,043	Katılmıyorum	0,014
	Kararsızım	46	189,68				>	
	Katılıyorum	342	217,91				Kararsızım	

Tüm ölçek için toplam puanının mesleki tatmin gruplarındaki dağılımına yönelik yapılan Kruskall Wallis-H testi sonucunda $H(2)= 6,305$ ve $p=0,043<\alpha=0,05$ olduğundan mesleki tatmin grupları arasında istatistiksel anlamlı bir fark vardır. Alt gruplar arasındaki farkın incelenmesi adına ortalama sıralar incelendiğinde “Katılmıyorum” grubu ortalama sırası, “Kararsızım” grubu ortalama sırasından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksektir.

Mesleki eğitim değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 12. Mesleki eğitim değişkenine göre öğretmen öz yeterliliği puanına ilişkin Mann-Whitney U testi

Ölçek	Mesleki Eğitim	N	Ortalama Sıra	Kruskall Wallis-H	df	p	Fark	η^2
Öğretmen Öz Yeterliliği	Katılmıyorum	49	241,02	1,600	2	0,449	0	0,014
	Kararsızım	80	224,69					
	Katılıyorum	312	216,91					

Tüm ölçek için toplam puanının mesleki eğitim gruplarındaki dağılımına yönelik yapılan Kruskall Wallis-H testi sonucunda $H(2)= 1,600$ ve $p=0,449>\alpha=0,05$ olduğundan mesleki eğitim grupları arasında istatistiksel anlamlı bir fark yoktur. Başka bir ifade ile mesleki eğitimlere katılma durumları öğretmenlerin öz yeterlilik puanlarını etkilememektedir demek mümkündür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği'nin (Calkins, 2022) geçerlik ve güvenirlik hesaplamalarının yapılarak Türk diline uyarlanması ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin öz yeterlilik düzeylerini belirleyerek çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği'nin dilsel geçerliliğini sağlamak amacıyla takip edilmesi gerekli adımlar izlenerek Türkçeye çevrilmiş ve dil uzmanlarının görüşleriyle ölçeğe son hali verilmiştir. Oluşturulan Google form aracılığıyla 441 öğretmene uygulanarak toplanan veriler ışığında ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Yapılan analizlerde iç tutarlık değerleri yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doğrulamalı faktör analizi sonucunda ölçeğin orijinalinde olduğu gibi 5 faktörlü ve toplam 20 maddeli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca beş faktörü açıklayan ortak bir faktörün olup olmadığının incelenmesi ve ölçek puanlarının toplanabilirliğini kanıtlamak amacıyla yapılan Tukey Toplanabilirlik Testi (Tukey's Test for Additivity) sonucunda ölçeğin toplanabilir özellikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p; 0,717 > 0,05$) (Tukey, 1949).

Ölçeğe ait Cronbach Alfa(α) katsayıları incelendiğinde faktörler için 0.867 ile 0.939 aralığında değişkenlik gösterdiği ve tüm ölçek için 0.926 olduğu bulunmuştur. Diğer bir güvenirlik katsayısı olan Omega(ω) katsayıları incelendiğinde ise faktörler için 0.859 ile 0.942 aralığında değişkenlik gösterdiği ve tüm ölçek için 0.948 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim ilgili literatür incelendiğinde, 0.4 altındaki değerlerin güvenilir olmadığı, 0,6-0,8 arasındaki değerlerin oldukça güvenilir ve 0,8-1 arasındaki değerlerin ise yüksek güvenirlikte olduğu belirlenmiştir (Özdamar, 2004). Buna göre ölçme aracına ait güvenilirlik değerlerinin yüksek güvenirlikte olduğunu söylemek mümkündür. Genel olarak Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği için yapılan uyarlama çalışmasında modelin veri ile uyum gösterdiği ve ölçülmek istenen yapının yüksek geçerlik ve güvenirlikle ölçüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan sosyal bilgiler öğretmenlerinin öz yeterlilik düzeyleri çeşitli değişkenlere göre değerlendirildiğinde, katılımcılardan elde edilen ölçek puanları arasında kadın ve erkek gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Başka bir ifade ile sosyal bilgiler öğretmenin kadın veya erkek olmasının öz yeterliliği üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığını söylemek mümkündür. Araştırmanın bu sonucu literatürde yer alan öğretmen ve öğretmen adayları ile yapılan çalışmalarda (Yılmaz & Bökeoğlu, 2008; Ekici, 2008; Barut, 2011; Zayimoğlu Öztürk, 2011; Düz, 2015; Kaçar, 2018; Yıldız, 2019; Aydın ve ark., 2022) ulaşılan cinsiyete göre anlamlı fark göstermediği sonucu ile benzerdir. Farklı olarak Aslan (2023) tarafından yapılan araştırmanın sonucunda öğretmenlerin öz yeterlilik düzeylerinin erkekler lehine anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin mesleki kıdem yılına göre öz yeterlilik düzeylerinde ise istatistiksel olarak anlamlı şekilde kıdem yılı grupları içerisinde 7-10 yıl görev yapanlar lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Bayraktar ve Çelik (2021) ile Aslan (2023)'ın araştırmalarında ulaştığı öğretmenlerin kıdem yıllarına göre öz yeterliliklerinin farklılaştığı sonucu ile paraleldir. Ancak alan yazında mesleki kıdemin özyeterlilik üzerinde etkisinin olmadığı araştırmalara da (Barut, 2011; Düz, 2015) rastlanmaktadır. Araştırmada katılımcıların öz yeterlilik düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaşma durumuna ilişkin analizlerin sonucunda yaş grupları arasında istatistiksel anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Yaş grupları arasındaki farkların incelendiğinde 31-35 yaş ortalama sırasının, 41-45 yaş grubu ortalama sırasından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmanın bu sonucu Daştan (2016) ve Konakçı (2019)'nın yaptıkları araştırmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir. Araştırmada ulaşılan bu sonuçtan farklı Aslan (2023) öğretmenlerin yaşa göre öz yeterliliklerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada mesleki ilgi ve motivasyonları değişkenine göre yapılan analizlerin sonucunda, mesleki ilgi ve motivasyonlarının yüksek olduğunu ifade eden öğretmenlerin öz yeterlilik düzeylerinin, yüksek olmadığını ifade eden öğretmenlere göre yüksek olduğu görülmüştür. Başka bir ifade ile mesleki ilgi ve motivasyonun öğretmenlerin öz yeterlilik düzeylerine doğrudan etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Araştırmada geçmiş başarı değişkenine göre yapılan analizlerin sonucunda, geçmişte elde edilen başarıların mesleki süreçte kendine güveni sağladığını ifade eden öğretmenlerin, güven sağlama noktasında kararsız öğretmenlere göre öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu noktada Aydın ve arkadaşları (2022) sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik ve öz yeterlilik inançlarını inceledikleri araştırmada ulaştıkları öğretmenlerin kişisel başarı

düzeyindeki artışa bağlı öz yeterliliklerinin de yükseleceği sonucu ile benzerdir. Araştırmada çevre desteği değişkeni gruplarındaki dağılımına yönelik yapılan analizleri sonucunda, çevre desteği grupları arasında istatistiksel anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Çevresindeki kişilerden mesleki anlamda destek gördüğünü ifade eden öğretmenlerin, bu noktada kararsız kalan öğretmenlere göre öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Alpaslan ve arkadaşları (2018) öğretmen adaylarıyla gerçekleştirdikleri araştırmanın sonucunda, çevre desteği ve öz yeterlilik düzeyi arasında ilişki olduğu ve çevre desteği alan adayların öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Mesleki tatmin değişkeni gruplarındaki dağılımına yönelik yapılan analizleri sonucunda, mesleki tatmin grupları arasında istatistiksel anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Mesleki tatmini olduğunda kendisini yeterli hisseden öğretmenlerin, kararsız öğretmenlere göre öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak Mesleki eğitim değişkeni gruplarındaki dağılımına yönelik yapılan analizler değerlendirildiğinde, mesleki eğitim grupları arasında istatistiksel anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Başka bir ifade ile mesleki eğitime katılma durumları öğretmenlerin öz yeterlilik puanlarını etkilememektedir, demek mümkündür. Araştırmanın bu sonucu Bülbül (2016) ve Göksu (2019)'un yaptıkları çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, Calkins (2022) tarafından geliştirilen Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışması sonucunda ölçeğin uyarlanmış halinin ölçülmek istenen yapının yüksek geçerlik ve güvenirlikle ölçtüğü sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğe ait Cronbach Alfa (α) güvenirlik katsayıları alt boyutlar için 0,867 ile 0,939 aralığında değişkenlik gösterdiği ve tüm ölçek için 0,926 olduğu; Omega(ω) güvenirlik katsayıları incelendiğinde ise alt boyutlar için 0,859 ile 0,942 aralığında değişkenlik gösterdiği ve tüm ölçek için 0,948 olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin öz yeterlilik puanları cinsiyet ve mesleki eğitim değişkenlerine göre farklılık göstermezken; mesleki kıdem, yaş, mesleki ilgi ve motivasyon, geçmiş başarı, çevre desteği ve mesleki tatmin değişkenlerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırma neticesinde elde edilen sonuçlar ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

Öğretmenlerin öz yeterlilik puanları mesleki kıdem, yaş, mesleki ilgi ve motivasyon, geçmiş başarı, çevre desteği ve mesleki tatmin değişkenlerine göre farklılaştığı sonucunun altında yatan nedenler nitel çalışmalar ile derinlemesine irdelenebilir.

Öğretmenlerin “Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği” puanları araştırmada kullanılan değişkenler haricinde farklı değişkenler kullanılarak incelenebilir.

Öğretmenlerin mesleki ilgi ve motivasyonuna olumlu etki edebileceği düşünülen çalıştay, proje ve etkinlikler gerçekleştirilebilir.

Sınırlılıklar ve güçlü yönler

Bu araştırma, Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özyeterlilik Ölçeği’nin Türkçeye uyarlanması ve geçerlik-güvenirlilik analizlerinin gerçekleştirilmesi açısından pek çok güçlü yön taşımaktadır. Öncelikle, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) aracılığıyla ölçeğin yapı geçerliği kapsamlı biçimde test edilmiş, yüksek düzeyde uyum indekslerine ulaşılmıştır. Cronbach Alfa ve Omega katsayılarının oldukça yüksek değerlerde bulunması ise ölçeğin iç tutarlılığına dair güçlü deliller sunmuştur. Ayrıca, 441 kişilik geniş bir örneklem grubunun kullanılması, elde edilen bulguların güvenirliğini ve genellenebilirliğini artırmıştır. Çalışmada yalnızca ölçme aracı uyarlanmakla kalmamış, aynı zamanda öğretmenlerin öz yeterlilik düzeyleri çeşitli demografik değişkenler açısından da incelenerek kapsamlı bir veri analizi gerçekleştirilmiştir. Tukey Toplanabilirlik Testi aracılığıyla alt boyutların birlikte değerlendirilmesinin uygunluğu da ayrıca doğrulanmış ve ölçeğin bütünsel bir yapı olarak kullanılabileceği gösterilmiştir. Tüm bu yönleriyle çalışma, literatüre özgün ve nitelikli bir katkı sunmaktadır.

Bununla birlikte, araştırmanın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Öncelikle, çalışma yalnızca Türkiye’deki sosyal bilgiler öğretmenleriyle gerçekleştirilmiş ve kolayda örnekleme yöntemiyle katılımcılar belirlenmiştir. Bu durum, örneklemin temsiliyetini sınırlandırarak sonuçların farklı bağlamlara genellenebilirliğini azaltabilir. Ayrıca araştırma çapraz kesitsel bir tasarıma sahip olduğundan, değişkenler arasındaki ilişkiler nedensellik temelinde değil, korelasyonel düzeyde ele alınabilmektedir. Veri toplama aracı olarak öz-bildirim temelli ölçek kullanılması ise sosyal istenilirlilik yanlılığı gibi öznel etkilerden tamamen arındırılmış veri elde etmeyi zorlaştırabilir. Bunun yanında, bazı alt boyutlara ilişkin puanların normallik varsayımını karşılamaması, analizlerin parametrik testlerle değil non-parametrik testlerle yürütülmesini gerektirmiştir. Son olarak, ölçeğin dilsel uyarlama sürecinde her ne kadar çift yönlü çeviri tekniği uygulanmış olsa da daha geniş bir uzman grubunun sürece dahil edilmesi anlam derinliğini artırabilir ve yorum farklarını azaltabilirdi. Tüm bu sınırlılıklara rağmen, araştırma hem ölçek geliştirme hem de öğretmen yeterliliklerinin belirlenmesine katkı sağlayan önemli bir bilimsel çabadır.

KAYNAKLAR

- Akengin, H., Şahin, C., Kaya, B., Bengiç, G., & Sargın, S. (2010). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bazı genel coğrafya konuları ve bunların öğretimi ile ilgili öz-yeterlik algıları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 21, 78-97.
- Akhan, N., E. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ekonomi konularını öğretmede öz-yeterlik inançları. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 28-43.
- Akkuş, Z. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin belirlenmesi üzerine bir çalışma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2013), 102-116.
- Akman, Ö. (2014). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının teknolojik, pedagojik ve alan bilgisi öz yeterlik algı düzeylerinin çok yönlü incelenmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Alpaslan, M. M., Ulubey, Ö., & Yıldırım, K. (2018). Öğretmen adaylarının algıladıkları destek, aidiyet duygusu ve öğretmen öz yeterlik ilişkisinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 242-261.
- Aslan, T. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknopedagojik alan bilgisi ile öğretmen öz yeterlilikleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.
- Aybek, E. C. (2021). *Data preparation for factor analysis*. Erişim adresi: <https://shiny.eptlab.com/dp2fa/>
- Aydın, T., Şahin-Sak, İ. T., & Merey, Z. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinin ve öz-yeterlik inançlarının incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(35), 957-990. <https://doi.org/10.35675/befdergi.977323>
- Aylar, F., & Aksin, A. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz-yeterlilik inanç düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerine bir araştırma (Amasya örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 299-313.
- Bada, M., & Kırpık, C. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yapılandırmacı yaklaşıma dair öz yeterlik algıları ve buna etki eden faktörlere ilişkin görüşleri. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 462-480. <https://doi.org/10.21733/ibad.846169>.
- Bal, M., S. & Karademir, N. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) konusunda öz-değerlendirme seviyelerinin belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(4), 15-32. <https://doi.org/10.9779/PUJE468>.
- Bandura, A (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman. Erişim Adresi: https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/7953477/mod_resource/content/1/Self-Efficacy_%20The%20Exercise%20of%20Control.pdf.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Barut, E. (2011). *İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin özyeterliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Ankara ili örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi.

- Bayraktar, H., & Çelik, O. (2021). Öğretmenlerin öz yeterlilikleri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İZÜ Eğitim Dergisi*, 3, 98–126. <https://doi.org/10.46423/izujed.841318>
- Bilicioğlu Güneş, A. (2021). Faktör analizi. K. Z. Deniz (Ed.), *Kolayistatistik 2: Çok değişkenli istatistik içinde* (s. 249-312). Nobel Akademi.
- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research* (2nd ed.). The Guilford Press.
- Bülbül, N. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin matematik eğitimine ilişkin inançları ve öz yeterlik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Calkins L. (2022). *Measuring social studies teacher self-efficacy: development of a valid, reliable, and fair social studies self-efficacy scale*. (Unpublished Doctoral Thesis). University of Nevada.
- Coşkun, O. (2007). Erzurum'daki sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya alanına yönelik öz yeterlik seviyeleri üzerine bir inceleme. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (15), 201-221.
- Çakmak, Z., Taşkıran, C., & Arıkan, İ. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile sınıf yönetimi öz yeterlilik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(1), 207-224. <http://doi.org/10.30703/cije.707548>
- Çınar, İ. (2010). *Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özyeterlilik düzeylerinin belirlenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Erzincan Üniversitesi.
- Daştan, Ş. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin öz-yeterlilik düzeyleri ile üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tutumlarının karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Dönmez, C., & Avcı, E. (2011). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin karakter eğitimine dair öz- yeterlilikleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 1(2), 114–128.
- Düz, İ. (2015). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrenmeye yönelik inançları ile eğitime öğretme özyeterlilikleri arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.
- Eroğlu, H. (2018). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlilik İnançları ile Mesleğe Yönelik Tutumlarının İncelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.
- Fraenkel, J., & Wallen, N. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th Ed.). McGraw-Hill International Edition.
- Geçit, Y., & Beldağ, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin coğrafya alanına yönelik öz-yeterlilik seviyelerinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi (Rize ili örneği). *E-Journal of New World Sciences Academy*, 9(4), 353–363. <https://doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.4.1C0623>.
- Gençtürk, E., & Sarpkaya, G. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yeterlilikleri. M. Safran (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 49-66). Pegem Akademi.
- George, D., & Mallery, P. (2020). Descriptive statistics. In *IBM SPSS statistics 26 step by step: A simple guide and reference* (Sixteenth ed., pp. 112-120). Routledge.
- Göksu, B. (2019). *Ortaokul matematik öğretmenlerinin derslerinde etkileşimli tahta kullanımına yönelik tutumlarının ve öz-yeterliliklerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi.

- İnesi, M. A., Gökalp, A., & Sezer, A. (2023). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin oyunlaştırma öz yeterliliklerine ilişkin bir ölçek geliştirme çalışması. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 12(2), 420-429. <https://doi.org/10.30703/cije.1205564>
- JASP Team (2024). JASP (Version 0.18.3). Computer software.
- Kaçar, R. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve öz-yeterlilik algıları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Kaya, K. (2017). Yüzüncü yıl eğitim fakültesindeki sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 446-454.
- Kılınç Bozkurt, D. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin karakter eğitimine ilişkin öz-yeterliliklerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Kılınç, E., Başer, E. H., Kılınç, S., Kaya, M. M., Er-Türküresin, H., & Kesten, A. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknoloji Kullanımı Öz-Yeterlilik Ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Turkish Studies*, 11(14), 411-424. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9469>
- Kline, R. B. (2019). *Yapısal eşitlik modellemesinin ilke ve uygulaması*. Nobel Akademi.
- Konakcı, A. A. (2019). *Fen bilimleri öğretmenlerinin ve fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre bilgi ve çevre eğitimi öz-yeterlilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bayburt Üniversitesi.
- Korkmaz, S., Göksuluk, D., & Zararsız, G. (2014). MVN: An R package for assessing multivariate normality. *The R Journal*, 6(2), 151-162.
- McMillan, J. H., & Schumacher, S. (2010). *Research in education: Evidence-based inquiry* (7th Ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2017). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri. Ankara: MEB. 14 Kasım 2024 tarihinde https://oygm.meb.gov.tr/dosyalar/StPrg/Ogretmenlik_Meslegi_Genel_Yeterlilikleri.pdf adresinde erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2024). Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri. Ankara: MEB. 14 Kasım 2024 tarihinde https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/06160558_9YYretmen_Yeterlilikleri_KitabY_sosyal_bilgiler_YYretmeni_Yzel_alan_yeterlilikleri_ilkYYretim_parYa_12.pdf adresinde erişilmiştir.
- Öğretmenlik Mesleği Kanunu (18 Ekim 2024). Resmi Gazete (Sayı:32696). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/10/20241018-1.htm>
- Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Kaan.
- Öztürk, M., K. (2009). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul, aile ve toplum ilişkileri yeterlik alanına ilişkin görüşleri ve öz değerlendirmeleri. *Bilig*, (49), 113–126.
- Pamukoğlu, İ. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlilik algısı* (Balıkesir Üniversitesi örneği) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- R Core Team (2021). *R: A Language and environment for statistical computing*. Atria: R Foundation for Statistical Computing.

- Recepoglu, S., & İbret, B., Ü. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki özyeterliliklerine ilişkin algılarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(1), 125-136. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3478>
- Sözcü, U., Oğuz, S., & Aydınöz, D. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz yeterlikleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 33, 155. <https://doi.org/10.14781/mcd.28062>.
- Şahin, T. (2013). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz-yeterliliklerinin incelenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Şimşek, A. (2018). Araştırma modelleri. A. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri içinde* (s. 80-106). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Tabachnick, B., G., & Fidell, L., S. (2012). *Using multivariate statistics* (Sixth ed.). Pearson.
- Temel, A. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin özyeterlilik düzeyinin öğrenci koçluk becerileri üzerine etkisi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Tierney, N., & D. Cook (2023). Expanding tidy data principles to facilitate missing data exploration, visualization and assessment of imputations. *Journal of Statistical Software* 105(7), 1-31. <http://doi.org/10.18637/jss.v105.i07>
- Tukey, J., W. (1949). One degree of freedom for non-additivity. *Biometrics*, 5(3), 232-242.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (2024). *Yeterlilik tanımı*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinde 14.10.2024 tarihinde incelenmiştir.
- Ulusoy, K. (2014). Yenilenen sosyal bilgiler programında tarih öğretimi. R. Turan, A. Murat Sünbül ve H. Akdağ (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar I içinde* (2. Baskı, s. 299-321). Pegem A Akademi.
- Uslu, S. (2013). Sosyal bilgiler eğitimi lisans programının sosyal bilgiler öğretmeni özel alan yeterlikleri açısından incelenmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(12), 126-139.
- Ünlü, İ., Kaşkaya, A., & Kızılkaya, F., M. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz -yeterlilik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 651-667.
- Üztemur, S., S., & Metin, C. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme alanındaki kavram yanılgıları ve öz yeterlilik inançlarının incelenmesi. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*. 3(2), 41-67.
- Wilson, P., & Tan, G., I. (2004). Singapore teachers' personal and general efficacy for teaching primary social studies. *International Research In Geographical And Environmental Education*, 13(3), 209-222. <http://doi.org/10.1080/10382040408668516>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin.
- Yıldız, N., İ. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özyeterlilik algıları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Yılmaz, K. & Bökeoğlu, Ö. (2008). İlköğretim okulu öğretmenlerinin yeterlilik inançları, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(2), 143-167.

Zayimoğlu Öztürk, F. (2011). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının ilköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan öğrenme alanlarına ilişkin özyeterlilik düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.

KATKI ORANI CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal Örgü Idea or Notion	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak Form the research hypothesis or idea	Adem UZUN
Tasarım Design	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak To design the method and research design.	Adem UZUN
Literatür Tarama Literature Review	Çalışma için gerekli literatürü taramak Review the literature required for the study	Adem UZUN
Veri Toplama ve İşleme Data Collecting and Processing	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak Collecting, organizing and reporting data	Adem UZUN
Tartışma ve Yorum Discussion and Commentary	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi Evaluation of the obtained finding	Adem UZUN
Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment		
Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır. No contribution and/or support was received during the writing process of this study.		
Çatışma Beyanı/ Statement of Conflict		
Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur. Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.		
Etik Kurul Beyanı/ Statement of Ethics Committee		
Bu araştırma, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu'nun 30.10.2024 tarihli ve 485048 sayılı kararı ile yürütülmüştür. This research was conducted with the decision of Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Research Proposal Ethical Evaluation Board dated 30.10.2024 and numbered 485048.		

Bu eser [Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.